

egy esztétikai tétele is. *Szemere Samu* Spinoza viszonyát világítja meg, kiterjedve az egyezésekre és eltérésekre egyaránt. *Rácz Lajos* élénken élénk állítja a nagy gondolkodó egyéniségét, fejlődését és rámutat arra, hogy gazdagon szétszórt eszméi közül melyek hatottak leginkább a XVIII. és XIX. századra. Az utolsó dolgozat pedig (L. politikai és kulturális tevékenysége és hatása) *Vida Sándortól* mintegy összefoglalja az eddigi megállapításokat, de újakat is csatol hozzájuk. Így ebben a dolgozatban van szó — bár röviden — L. pedagógiai eszméiről. A széles látókörű politikus természetesen felismerte a nevelés nagy fontosságát és nemzeti szempontból sokat foglalkozott a tanítás anyagával és módjával, nemkülönben a különféle fajú iskolák szaporításának a gondolatával. Fontosnak tartotta a reális ismeretek terjesztését, ipariskolák alapítását, a népoktatás kiterjesztését, népjóléti intézmények létesítését s az iskolák állami vezetését. Ide vág, hogy kora ifjúságától sokat gondolkozott a tudományos munka szervezésén és szinte kifogyhatatlan volt a tudományos társaságok tervezeteiben. — Ime, az érintett eszmék világosan mutatják Leibniz kapcsolatát a pedagógiával, nem is szólva azokról az új gondolatokról, melyekkel az egyes filozófiai szakokat, illetve az exakt tudományokat megtermékenyítette vagy előbbre vitte. Mivelhogy ma már világosan látjuk, hogy a pedagógia rendszerének a filozófia egészén kell nyugodnia, onnan kell meríteni elveit, eszményeit és vezérlő szempontjait; mivel továbbá a pedagógiának állandó érintkezésben kell lennie az egyes tudományokkal is, melyeknek magvát a filozófiától nyújtott értékszemponatok szerint nevelőeszközül felhasználja, nyilvánvaló, hogy oly egyetemes gondolkodó, mint Leibniz, még ha csak elvétve tette is szóvá a pedagógia alapkérdéseit, szinte hivatgatja a pedagógust a gondolataiba való elmélyedésre. — Az emlékkötet íróinak mindenkép köszönettel tartozunk, hogy e nagy szellemet közelebb hozták hozzánk.

(Pozsony.)

Szelényi Ödön.

ÚJ KÖNYVEK.

1. Hazai művek.

Az Orsz. Pedagógiai Könyvtár és Tanszermúzeum háborús előadásai, 2. sorozat, szerk. *Gyulai Ágost.* Bpest, 1917, Kókai L. biz., k 8°, egy-egy füzet 40 fillér. (A 2. és 5. számút már említettük.)

1. *Szász Károly*, *Közművelődési kérdésekről.* 24 l.

3. *Nádai Pál*, *Izléskultúra és szülőföldszeretet.* 21 l.

4. *Fest Aladár*, *A háború és a középiskolai ifjúság katonai irányú nevelése.* 31 l.

6. Koch Nándor, *Hogyan értékesítsük a háború tanulságait a természetrajz és vegytan tanításában?* 34 l.

7. Radnai Rezső, *Régi ideálok az iskolában.* 36 l.

8. Berta Ilona, *Nemzetünk nőnevelése kapcsolatban a háború tanulságaival.* 21 l.

9. Ifj. Imre József, *Pedagógiai feladatok a vakokkal és gyengénlátókkal szemben.* 28 l.

Dengl János, Gabelsberger-Markovits-rendszerű gyorsírási reformjavaslatok. Bpest, 1917, n 8°, 33 l.+Példatár 22 l.

Flournoy, William James filozófiája. Ford. dr. Molnár Jenő és Murakózy Gyula. H. és é. n. (Bpest, 1917), A Magyar Evang. Ker. Diákszövetség kiadvállalata, 8°, XIV+191 l., 4 K 50 f.

Gárdos Dezső, Szakfelügyelői értekezlet 1950-ben, Bpest, 1917, 1 K 50 f., kiadja a Nemzeti Kultúra szerkesztősége.

Károlyi Sándor, Az iskolán kívüli népoktatás és a népjólét. Reformeszmék és javaslatok az iskolán kívüli népoktatás és a társadalmi népjóléti tevékenység köréből. Szatmárnémeti, 1917, n 8°, 193 l., 4 kor. (Bpest, Lampel R. biz.)

Dr. Pataki János. Vázlatok a népnevelés eszmeköréből. Nyitra, 1917, n 8°, 88 l. A szerző kiadása.

Szabó László, Az iskola új feladatai. Bpest, 1917, a szerző kiadása (Franklin-T. ny.) k 8°, 19 l., ára?

Szász Károly, Bedőházy János emlékezete. Kiadják a tanítványai. Marosvásárhely, [1917], Benkő-ny., 8°, 22 l., ára?

Tankó Béla, A világnézet kérdése és a háború. (Kny. a Protestáns Szemléből.) Debrecen, 1917. Csáthy, n 8°, 18 l., 80 f.

2. Német művek (1917 máj.—aug.)

Baginsky A.: Die Einheitsschule in schulhygienischer Beleuchtung. Stuttgart. Enke. —80 M.

Baumgarten O.: Erziehungsaufgaben des neuen Deutschland. Tübingen. Mohr. IV+213 l. 3 M.

Bestimmungen über das höhere Mädchenschulwesen in Preussen. Berlin. Cotta. V+XXXII+126 l. 1·80 M.

Blum E.: Notwendige Reformen im Geschichts- und Rechenunterricht der Volksschule. Basel. Schwabe & Co. 78 l. 1·50 M.

Budde G.: Lehrplan für eine deutsche höhere Knabenschule. Langensalza. Beltz. 28 l. 1 M.

Diete K.: Die Kleinarbeit in der Jugendpflege. Berlin. Ostdeutscher Jünglingsbund. 144 l. 1·60 M.

Gaudig H.: Die Schule im Dienste der werdenden Persönlichkeit. I—II. Bd. Leipzig. Quelle & Meyer. XII+414, III+315 l. 12 M.

Greuter J.: Das Zeichnen in der Volksschule. Zürich. Orell Füssli. III+98 l. 3 M.